

Ա Մ Ո Ւ Լ

ՀԱՆԴԵՍ ԱԶԳԱՅԻՆ

Մամուլի իւրաքանչիւր շրջանը 52 օրինակ է :
 Ստորագրութեան տեղն է Կ. Պօլիս, Մեծ Նոր խան վերի յարկ թիւ 6 :
 Գուրս երժայիք՝ փոստային ծախքը առնողին վրայ է :

Շրջանին գինը կէս Օսմ. ոսկի 50
 Մէկ թիւը քանեկան արծաթ 1
 Անձնային արժակ չընդունուիր : — Ծանուցման տողը 5

Թիի 945 ԺԴ ՏԱՐԻ ՇՐՋԱՆ ԺԹ.

1882

ՉՈՐԵՔԵԱՐԹԻ 15 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

ԲՈՎ Ա Ն Դ Ա Կ Պ Ի Թ Ի Ն Ն Ն Ի Թ Ո Շ

Ազգային լուրեր . — Ցանկ . — Կառապետ կամ Կարապետ . — Քաղաւածք . — Զուարճալիք . — Վաթսուճամեայ այծեմորուն սիրահարը . — Հայկական համաստեղութիւն (Բանաստեղծութիւն) . — Ազգ. Բերայի Թաղ. Խորհրդոյ :

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վարչական Խորհրդոյ նորընտիր անդամներէն Մեծ. Տօրթօր Սէրվիլէն Էֆէնտի և Տիար Սենեքերիմ Մանուկեան հրաժարեր են :

Փոռնջ չարաթ աւուր թերթին մէջ Նգիպտոսի առաջնորդական տեղապահ Արժան. Տէր Սահակ Հօր վերջին անցքերու աստե՛ն մատուցած անձնանդէր ծառայութիւնները յիշելով, շատ իրաւամբ կանաչարկեր որ Նորին արժանապատուութիւնը վարձատրուի Աղբիւն և Վեհ. Հայրապետին կողմանէ :

Մեր յարգոյ պաշտօնակցին այս օրինաւոր առաջարկութեան մենք այ ձայնակցելով նոյնը կր խնդրեմք :

Անցեալ կիրակի օր թէ օտարազգի և թէ հայազգի տասնի չափ նշանաւոր բժիշկներ Երուսաղիմայ Ամեն. Եսայի Ս. Պատրիարք Հօր վրայ վերահաստական գործողութիւն մը կատարեցին ամենաճարտար կերպով :

Դոհութեամբ լսեցինք որ Եօրին ամենապատու-

թեան առողջութեան վիճակը լաւ է և թէ վտանգը հեռացած :

— 0 —

Մեծ տխրութեամբ լսեցինք ազգային ընտիր դատարարակներէն և մեր ազնիւ բարեկամ մեծայարգ. Տ. Միհրան Սվաճեանի ցաւալի մահը :

Հանգուցեալ Միհրան Սվաճեան անտէր և ազքատ մնացած ըլլալով Ազգային Հիւանդանոցի մէջ երեք ամիսէ ի վեր կը դարմանուէր. սակայն իւր անդարմանելի հիւանդութենէն չը կրնալով ազատիլ, վերջապէս շատ մը տարապայանքներ կընելէ, վերջ անցեալ հինգշաբթի օր ծաղիկ հասակին մէջ իւր մահկանացուն կըքցէ, և որոյ յուղարկաւորութեան հանդէսը կատարուեցաւ նոյն օրը Ինքերկայութեան միմիայն Ազգային Հիւանդանոցի իւր նման թշուառ և անտերունջ պատապարելոց :

Այս տխուր և ցաւալի տեսարանը կարծեմք խիստ լաւ դժգոհար մը կընայ ընծայել մեր ուսուցչական արդի նորակազմ միութեան վրայ :

— 0 —

Ասիական Ընկերութեան Խորհ. նիստը տեղի պիտի ունենայ սեպտեմբեր 19 ին կիրակի օր, Ղալաթիոյ Կեդրոնական Վարժարանին մէջ, ժամը ճիշտ 6 ին, օրակարգ ունենալով :

1. Ընթերցումն նախորդ նստի ատենագրութեանց :
2. Տեղեկագիր Դործադիր Ժողովոյ :
3. Այլեւայլք :

Յ Ա Ն Կ

Առաջնորդական պաշտօնը շիրերնուն դպչող Պայտէմիր պաշ եկեղեցականաց ցանկը .

Խորէն եպիսկոպոս Լուսինեան
Մատթէոս եպիսկոպոս Ռզմիրեան
Մեսրոպ եպիսկոպոս Սուքիասեան
Ներսէս վարդապետ Արսլանեան
Գարեգին վարդապետ Թաթարեան
Յովսէփ վարդապետ Այվազեան
Եղիշէ վարդապետ Այվազեան
Յակոբ վարդապետ Աշոտ
Մաղաքեա վարդապետ

Առաջնորդական պաշտօնի համար քէլէնին տը-
ող եկեղեցականաց ցանկը .

Գրիգոր եպիսկոպոս Ալաթճեան
Եղնիկ եպիսկոպոս Ապահունի
Փիլիպպոս եպիսկոպոս Աճառեան
Վահան վարդապետ Պարտիզակցի
Կարապետ վարդապետ Բագրատունի
Պողոս վարդապետ Նաթանեան
Պետրոս վարդապետ Կալոկեցի
Յովհաննէս վարդապետ Փափաղեան

Կ Ա Ռ Ա Պ Ե Տ Ե Ւ Կ Ա Ր Ա Պ Ե Տ

Նախկին թաղական մը որ իգական պեղին վերա-
բերեալ գործոց համար մեծ հոգածութիւն ունեց-
ցամաքին վրայ , անցեալներն ուզելով իւր հոգածու-
թեան սահմանն աւելի ընդարձակել սկսեց է ծովու
վրայ եւս իշխանութիւն բանեցնել , հոնայ պէտք ե-
ղած բարւոքումը և բարենորոգումը մտցնելու հա-
մար , եւ նախ բաղնիքներէն սկսելով ջանադիր և անձ-
նուէր թաղականը իւր տանը մօտ դռնուած ծովու
բաղնիքները ի բաց թողլով , վերի հեռաւոր բաղնիք-
ներէն կ'սկսի որպէս զի կարգաւ բարեկարգուին :

Նախկին թաղականն որ կանանց շնկոց մը եղա-
ծին պէս կը վաղէր կը հասնէր ամենախ անձնուիրու-
թեամբ , ծովուն մէջ չէ համբերեր և անսխալ պէս օգ-
նութեան հասնիլ ուզելով իւր բաղնիքէն դուրս կել-
լայ և կերթայ կանանց բաղնիքին մօտ և գլուխը անձ-
նուիրաբար կանանց բաղնիքին ներս խօթելով հա' հա'
հի' հի' կ'սկսի խնդալ , կանայք նայն միջոցին այլ յայլ-
մէ եղած կը պօռան կը ճուան կարծելով թէ ծովա-
յին գազան մ'է եկեր իրենց մերկութեան մօտ :

Նախկին թաղականը սոյն գոռում գոչումին վը-
րայ կծիկը կը դնէ և վերստին իւր բաղնիքը կը մըտ-
նէ , և չիմաճին որ հեռուէն տեսնելով վաղեց եկաւ ,
պատուական քարով մը ճաղատ դուրսը պիտի շար-
դէր եթէ այդ հրէշին գոնէ այս անգամ ներելու
վեհանձնութիւնը չունենար . և այդ մարդը Փրաչօլը
նոտած իրիկուան վիացան կը պտտէր կաշիէ դիմակ
մը անցունելով երեսը :

Բ Ա Ղ Ո Ւ Ա Յ Բ

Նաթանիէլ Լի դուստնական քերթողը՝ Լոնտինի
խենդանոցին մէջ յօրինեց « Ախոյեան դշտոյեց » ըս-
ուած ողբերգութիւնն :

Գիշեր մը լուսնի լուսով կաշխատէր , թեթիւ ամպ
մը յանկարծ խափանելով լոյսը , խրոխտ ձայնով մը
պոռաց :

— Արամազդ , ելիր պայծառացուր լուսինը :

Ամպը թանձրանալով՝ լուսինը բոլորովին աներե-
ւութացաւ :

Այն ատեն պոռաց ուժղին ծիծաղով մը՝

— Ով խելագար , ես ըսի լուսաւորէ , ինքը կը
մարէ :

* *

Երբոր Մօնթէնվիլի առջև կը կրկնէին այն սո-
վորական առածը թէ՛ « ով որ կը վճարէ իւր պարտ-
քերը կը հարստանայ » :

— Հէ' , հէ' , կըսէ մարդ մը , այս շրոյցը պար-
տատէրները հնարած են :

* *

Սըր Ռիքարտոս Միլի դղեակ մը շինել կուտար
որուն մէջ հրամայած էր ընդարձակ մատուռ մ'ալ
կանգնելու : Շինութիւնը դանդաղութեամբ յառաջ
կերթար , ինչու որ չէր վճարէր գործաւորներուն
օրականը : Օր մը այցելութեան դնաց , մատուռ
մտաւ որ լինալու վրայ էր : Ռիքարտոս հրամայեց
գործաւորներէն մէկուն որպէս զի խորանը ելլէ և
քարոզի ձևով լսօսի , հասկնալու համար թէ արձա-
գանք կուտայ . նաեւ ըսաւ որ միտքդ ինչ որ կու-
ղայ ըսէ : Այն ատեն գործաւորը յուզեալ ձայնի
մը աղաղակեց .

— Սըր Ռիքարտոս , վեց ա լիս կայ որ քեզմէ քը-
րամբ չառնինք , երբ պիտի հաճի ձեր աղնուութիւնը
մեր հացին զինը վճարելու մեզ :

— Խիստ լաւ : ըսաւ Ռիքարտոս : Խիստ լաւ , ա-
յէկ իմացայ : բայց քարոզող բնաբանին չը հաւնեցայ :

Օքսպորի համալսարանի ուսանողներէն մին օր
մը այցելութիւն ընդունեցաւ իւր հօրը մէկ բարե-
կամէն , որն որ սիրոյ և յարգանաց բարեւներ բերած
էր բոլոր ընտանեաց կողմէն :

— Լաւ ուրեմն , ըսաւ երիտասարդը , ի՞նչպէս
են ընտանիքս , բարի լուրեր ունի՞մ :

— Այնչ պատասխանեց եկողը , միայն սա դի-
տեմ թէ անձեղ թուշուք մեռաւ :

— Այդպի միայն , բայց ի՞նչ պատճառաւ մե-
ռաւ այն խեղճ կենդանին :

— Շատ միտ կերած ըլլալուն համար :

— Ի՞նչպէս , ո՞վ տուաւ խեղճին այնչափ միտ :

— Ով պիտի ըլլայ , կառքին չորս ձիերը :

— Ի՞նչ , անո՞նք ալ մեռած են : Բացառել
միտքդ կաղաչեմ :

— Ա՛հ , խեղճ կենդանիները երկար ատեն կապ-
րէին , եթէ ջուր կրելով չը տանջուէին :

— Ջո՛ւր , ի՞նչ ընելու համար :

— Կրակը մարելու այն օրը երբոր ձեր տունը
հրոյ ճարակ դարձաւ :

— Ի՞նչ , տւներնիս այրած է և ի՞նչ դիպուա-
ծով , տէ՛ր Աստուած :

Այո , աղետաբեր դիպուածով մը , որն որ չէր
պատահեր եթէ աշտանակին ուշ ղնէին :

— Սակայն ի՞նչ հարկ կար աշտանակին :

— Որովհետեւ դիշեր էր և մօրդ թաղմանը կը
ծառայէր :

— Ա՛հ , ի՞նչ կրտս , մայրս մեռած է , աւա՛ղ
թշուառութեանս , դեռ նոր կը լսեմ , անտանելի է
ինձ այս :

— Այ այնչափ որչափ որ կը կարծես , որովհետեւ
յանկարծակի մեռաւ . . . վիշտէն :

— Աստուծոյ սիրոյն համար ըլլայ ըսէ : Ի՞նչ էր
վիշտին պատճառը :

— Հօրդ մահուան վրայ հեղեղօրէն արտասուք
թափելէն , քու մեկնելէդ երկու ամիս վերջը . . .
ա՛հ անպատմելի են . . .

— Ուրեմն չըսե՛ս թէ ես միայն մնացեր եմ և
դու ինձ գութաբեր . . . Հայր իմ . . . մայր . . .
աւա՛ղ թշուառութեանս . . .

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻՔ

Ծօ՛ , Մարտիրոս :

— Հրամայէ՛ք տէր իմ :

— Ժամը ճիշդ չորսին զիս արթնցընելու հոգ
տար , ինչու որ հինգին պիտի մեկնիմ :

— Հաճեցէ՛ք ուրեմն , տէր իմ , նոյն ժամուն զան-
գակը հնչեցնելու :

Երիտասարդ մը ամուսնանալու մօտ էր , բայց
պէտք էր որ հայրը ներկայացնէր գինքը հարսին ըն-
տանեացը , որ չէր ճանչնար տաղալին :

Հայրը առանց տղուն յատկութեանը վրայ տա-
րակուսելու , խստիւ պատուիրած էր իրեն լռութիւն
պահելու , կամ դէթ ի հարկին կարճառօտ խօսելու :

Երբոր հասան , պատուով հիւրնկալուեցան , բայց
զիրար ճանչնալու համար պէտք էր որ սեղանն նստե-
ին , ինչպէս որ գիւղացուց սովորութիւնն է :

Փետսան հաւատարիմ իւր հօր խրատուց , խոր լը-
ռութիւն կը պահէր , կամ հազիւ ուրեմն քանի մը բառ
կ'արտասանէր :

Կոչնականաց մին՝ որ հարսին հօրեղբայրն էր՝ փե-
սին անշարժութենէն յուզեալ , ըսաւ կամացուկ մը
ըովինին . « ըսէ՛ թովմաս , կաղաչեմ , քեզ ինչպէս ե-
րեւցաւ մեր նոր փեսան , ինձի կատարեալ ապուշ մը
կը թուի » :

Հայր իմ , ըսաւ փեսան , հիմակ կրնամ համար-
ձակութեամբ խօսիլ , որովհետեւ ճանչցան զիս :

Մարդեր կըսէր իւր ծառային թէ՛ երթայ նայի
քանի՞ն է արեգակն ժամացոյցը :

— Բայց գիշեր է տէր իմ , բան չը տեսնուիր ,
պատասխանեց սպասաւորը :

— Հոգ չէ , կանթեղ մ'առ հետդ :

Խոհարար մը իւր տիրոջ ներկայացուց աղետա-
գիւր մը , որով իւր աշխատութեան փոխարէնը կը պա-
հանէր :

— Մինչեւ ցարդ բան մը ընդունած չէ՛ք :

— Ներեցէ՛ք ըսեմ , յարգելի տէր , բայց ապուս-
կէ մը ոչինչ ընդունած եմ :

Նախագահ մը հարցուց անուանի և գիտուն
փաստաբանի մը թէ ինչու միշտ ձախող դատերով կը
ներկայանար :

—Տէր իմ, ըստ փաստաբանի, տնայնի տնայնի
դատեր կորսնցուցի որ պարտաւորեցայ այլ եւս
ձեռնորդ դատեր ստանանք :

*

Կառավարի վարժապետ մը, պաշտօն վարած
վարժարանին հոգարարներէն անդամներէն միայն,

—Լեւոնտի, օա մեր անցեալ ամսականը շնորհ
կընէք :

—Նախը ամսական, ձեր հաշիւը չը մաքրուեցա՞ւ :

—Այո՛, մաքրուեցաւ, բայց գեռ օգոստոսի ամ-
սականէն բոն մը չը վճարեցիք :

—Օգոստոսի ամսականը . . . բայց վաքանց էր
և կարծեմ պաշտօնագրով մ'ալ իմաց տուինք քեզ որ
օգոստոսի ամսայ համար պաշտօնէ դադարեալ էք և
տեղափոխուեցիք մէկէն կսկսի ձեր պաշտօնավարութիւնը :

—Այո՛, բայց այդ պաշտօնագիրը կուտ մ'ան-
դամ չըրաւ :

—Ինչո՞ւ :

—Որովհետեւ ես ալ այն պաշտօնագիրը ուղղա-
կի էք մէք ձեր խոստանքին խրկեցի, բայց տեսայ որ
այս ամսագրուի եկեր դարձեալ ստակ կուգին կոր :

*

Եկեղեցւոյ մը մէջ թաղական Խորհրդոյ անդամ-
ներէն մին քահանային :

—Տէր Հայր, ըսէ վարդապետին որ քարոզէն
վերջը Հիւանդանոցին համար ալ ծանուցում ընէ :

—Հիւանդանոցին ի՞նչը ծանուցում ընէ :

—Ճանրմ, թապալս պիտի չըլադայի իշտէ անոր
համար :

—Բայց ի՞նչ ըսէ :

—Ինչպէս պէտք է ըսել նէ թող անանկ ըսէ :

—Հասկցայ, ըսեմ որ ծանուցանէ բարեպաշտ
ժողովուրդեան որ Հիւանդանոցի թապալսը չըլադա-
յած տտեն, մէջէն մէկ մէկ տաննոց առնեն :

—Տէրողորմեա, հիշ առանկ ծանուցում կըլա՞յ :

—Է՛ . . . առ կերպով ծանուցում ընէ նէ՝ ժո-
ղովուրդը պէթի մտիկ ընէ, չէ նէ բարա տուէք տե-
յի ծանուցում ըրաւ մի, Հիւանդանոցի թապալսին
ժողով թապէն բողբոլուն պէս, ժողովուրդն ալ դաւի-
թէն կծիկը կը դնէ, ինծի մնայ նէ հիշ ծան մի հա-
նէք քի, կէնէ ինչ է նէ եկեղեցիին մէջ դուրս խալա-
պալը մը օրսուն երեւայ :

*

Երկուշաբթի առաւօտ եկեղեցիի մը դռան առ-
ջէն կայնող մուրացիկ մը :

—Նայեցէք ողորմեցէք, այսօր մեռելացի է, առ-
ջուշիկ մեռելներն ուր հոգուն :

Քովը կայնող ուրիշ մուրացիկ մը :

—Ի՞նչ կըսես կոր, հիմայ կենդանիները մեռել-
ներէն ումիշ կընեն կոր, հիշ մեռելի համար բարա
կուտա՞ն . . . պաշտա տալմա սաքան ըսել տէ քանի
մը բարա առնելու նայէ :

ՎԱԹՍՈՒՆԱՄԵԱՅ

ԱՅԾԵՄՈՐՈՒՍ ՍԻՐԱՀԱՐԸ

(Շար. տես թիւ 944)

Մինչ այս մինչ այն, մեր այժեմորուս սիրահա-
րը ըստ իւր բարի սովորութեան երեկոյին կանուխ-
կէկ տուն վերադառնալով՝ կսկսի ամեն ճիգ թափել
ամուսնոյն կասկածները փարատելու և ստուգիլ կը
յաջողի իւր բնածիր ճարպկութեամբը պահ մը տա-
նը խաղաղութիւնը հաստատել :

Նոյն գիշերը ճաշը ընելէն վերջ՝ ծոցէն գեր-
մանական ծայթոնկ լրագիրը հանելով՝ կսկսի ըն-
թեռնուլ, որպէս զի կնոջը քունը բերելով, ինքը
կարող ըլլայ դարձեալ ծովեզերքը պտոյտ մը ընելու
պատրուակաւ կծիկը դնել :

Սաւանի նման Գերմանական թերթը մէկ ծայ-
րէն միւսը մինչեւ ծանուցումները կը կարդայ, բայց
մեծ դարմացմամբ կը տեսնէ որ կինը աչքերը գոցե-
լու բնաւ միտք չունի, կսկսի ճարահատեալ տանը
մէջ գտնուող և իւր ամուսնոյն նազելին եղող սպի-
տակ շանը հետ կատակ ընել :

—Բ***, թշուառական չպիտոյ, տակաւին չե՞ս
երթար տեղդ պառկելու, քուն չունիս այս գիշեր
հա՛, անիծեալ կենդանի :

Այս խօսքերը որ շունիկին կուղղեր, անուղղակի
կերպով կնկանը հասկցնել կուզէր, սակայն կինը բը-
նաւ վրան « մալ » չըսելու տեսնելով, կը պարտաւորե-
լու բնաւ միտք չունի, կսկսի ճարահատեալ տանը
մէջ գտնուող և իւր ամուսնոյն նազելին եղող սպի-
տակ շանը հետ կատակ ընել :

Հետեւեալ օրը տանի օր էր, և օգը ինքու դե-
ղեցիկ և պայծառ, կինը եկեղեցի երթալու համար
իւր « թուալէթ » ու կղբաղեր, ինքն ալ միշտ պնխե-
րը պլորելով ժամ առաջ կնոջը տունեն դուրս ելնե-
լուն կըպասեր, վոքորէն վար իջնող և վեր ելնող
շողեհաւանները այնպէս կը սուլէին, որ կարծեա գիւղին
մէկ ծայրը մեր այժեմորուս սիրահարին « տիւշէլին »
դուռը « վերջուն բուլ » մը ունենալը կը գուժէին :

Ճիշտ այս պահուս էր որ կինը շնորհափայլ դէմ-

քով մը տանը գուռնէն դուրս ելաւ, մեր այծեմորուսն ալ անմիջապէս ետեւէն դուրս ելաւ, հետը ընկեր առնելով տանը շունը և սկսաւ դէպի արեւելք ուղղել իւր քայլերը, հազիւ թէ Հէլէն սիրուհւոյն տանը մօտեցած էր, յանկարծ ետին դառնալով կը տեսնէ որ շունը քովէն հեռացեր է, կսկսի շարունակ Բ*** պօռայով շունը քովը կանչել, սակայն շունը բնաւ չէր երեւար, ասոր վրայ մեր այծեմորուս սիրահարը սաստիկ բարկութեամբ մը ետ դառնալով և բաւական ճաքայ քայլել վերջ տեսաւ որ շունը փողոցի շուներէն չըջապատուած իւր չար օրինակին կը հետեւի. ի դուր կաշխատի ձեռքի դաւաղանին դօրութեամբ բաժնել իւր փողոցի ընկերներէն, այս արտասովոր տեսարանէն նախազգացեալ կսկսի փողոցէն անցնող դարձողներն իրեն օգնութեան կոչել, որոց օգնութեամբ հազիւ հազ կրնայ շունը աղատելով ճաքան շարունակել, և երբ կը հասնի իւր սիրուհւոյն տանը փողոցը, կը տեսնէ խել մը տարօրինակ բալիքարեաներ որ փողոցին անկիւնները կեցած են, առջի բերան ինքը կարեւորութիւն չիտալով կսկսի դէպի սիրուհւոյն տանը մօտենալ, մէյմալ նային ձայները կը բարձրանան:

— Միւսիւ, տի տօն, մօնչէր, օրաեա եայլնըդ՝ ճա կիթմէք օյմադ, պիրադ տա պաշկա քարուեա պաք:

— Եան հու, իշիթմէք օրմուսուն, լաքըրտըյը քիթմէ սէօյլէք օրըդ, օ էվէ կիրէրսէն պիլմիշ օլ սօնրա իշին Ալլահա քալըր:

— Սինեօր, եղըդսըն, սանա բէշին սէօյլէյէթիմ, օ էվէ պու կիւն քիմքի կիրէրսէ սադ տըշարըեա չըդամադ:

— Պօշ եէրէ դաքուլու չալմա, օ էվտէ պու կիւն քիմսէ եօք համամա կիթտիլէր:

— Սուս օլուն պրէ, դաքու տըշարնտա պիլտէ հէք պարապար իշէրի կիրէլում:

— Եանդօ նէ, տէրսին, շու իլիմօն չօրունու գաֆասընա տօղրու եէրլէշտիլէյիմ մի:

— Սէն լթամասըն պըրադ պանա պէն լթայըմ, իէպէտեւ առջի բերան մեր այծեմորուս սիրահարը այս բալիքարեաներուն կարեւորութիւն չէր իտար կօր, սակայն տեսնելով որ երթալով ամփոխը աւելնալով խայտառակութիւնը կատարելագործութեւ վրայ է, ինքն ալ սկսաւ անմիջապէս հետեւանաց ծանրութիւնը զգալ և ամանց փոխադարձ խօսք մը արտասանելու իւր բարի դիտաւորութենէն ետ կենալով կամացուկ մը սողոսկիլու վերադարնալ միանգամայն ուղտակով օր այլ եւս սոյն փողոցը ոտը չը կոխէ:

Հոս մեր գրչէն զեր է նկարագրել մեր այծեմորուս սիրահարին, սոյն պահուն զգացած ցաւն ու վիշտը, բարկութիւնն ու կատաղութիւնը, յուզմունքն ու խռովութիւնը և սոյն սրիկայից նկատմամբ կարգացած անէծքները:

Այս անակնկալ գէպը որքան մեծ ցաւ պատճառեց իրեն համար, նոյնքան դուցէ աւելի ուրախութիւն պատճառեց դիւղացւոց համար, և սկսան ամեն տուն այս ներկայացման վրայ խօսիլ: Աւելորդ է ըսել թէ վերոյիշեալ ծիծաղաշարժ տեսարանը չփաղանց նկարագրողներուն թիւը խիստ չափ էր, և ճիշտ կարծեմք այս պատճառաւ է որ, վեր այծեմորուսին սիրելի աներձագը իրողութիւնը ստուգելու համար յանձն առած էր հետեւեալ օրը դիւղին խախտութեաններուն դիմելով՝ զանանք հարցաքննել:

— Սապահ հայըր ուստա Եօրկի:

— Օ, սապահ լարինիդ հայր օլտուն, սիլտէ պուրայա կէլիմի իտինիդ, հայըր տըր իշալլահ:

— Եօք ճանըմ, պիր շէյ օլմուշ տա օ իշի աննամադ իշին կէլտիմ, կէլսէնէ պիրադ սէն եանըմա կէնէ նէ գալտար օլսա սէն պու բէօյիւն էսկի գուլտը սայըլըրսըն:

— Նէ թօաֆ լաֆի եաբարսուն ծանում *** աղա,

— Բուղում Եօրկի, շու պիլիմ մահուտ պուրտա պիր բանայիր աչմըշ տէյօրլարսա աճապա սահիհ մի տիր, շունու պանա տօղրուսունը խապէր վէրէճէքսին, էկէր պանա տօսթ ըսան:

— Բուղում * * պէնի ինանըրսան հիշ պիր շէյտէն հապէրիմ եօք տըր, նիցին քի պէնիմ այագլարում պաշլի տիր, թիւքեանտան տիշարըեա պիր թաքքէ չըգամամ:

— Կէօրտիւն մի քի սէն պանա տօսթ տէյիլսին չիմտի իսպաթ էթտին, քըքք ելըն պաշընտա սանա պիր իրիճա էթտիմ օնուտա պիլիմ տէմէնին պէմի վար մը տըր, տիւնեա ալէմ պիլիեօր սէն մի պիլիմէ էէճէքսին:

— Ծանիմ, պէն հիճ պիլիմ տէմէեօրմ սանա, ֆադաթ էյիլճէ պիլիմ, իստէրսէն Բանտէլի ճաղըրայում, օ նաքլէթ սին սանա, օ հէրսինտէն էյի պիլիլը:

— Էյ հիշ տէյիլ իսէ շու էյիլլի եաք պարէ, մագսուս իշլէրիմ պըրադմըշ պու իշի թաստիդ էտէյիմ տէյիլ կէլիլիլիմ:

— Պաշ իւսթիւնէ, օ քի էօյլէ իսէ սէն օթուր, պէն չիմտի օնու նէրտէ իսէ պուլուր կէթիլիլիլիմ:

(Շարն ընդ հուս)

ՀԱՅԿԱՅԱՆ ՀԱՄԱՍՏԵՂՈՒԹԻՒՆ

ԱՌ ՀԱՅ ՄՈՒՍԱՅՍ

Ս .

Տակաւ նըշոյր հրաշք արիւնոյն կտուն խոյս ,
 Հողմախաղաղ էր բնութիւն եւ անյոյզ .
 Վառ ընդ եթերս վըթթէին բոյլը աստեղաց
 Գտիկերաց յայտնել զլքնաղ յօրինուած .
 Հընչեն 'ի քուծս կեղերւածայն հաւուց արդ
 Խորք անտառաց , փայտը հովտաց ղեղաղարդ :

Յամէր լուսին 'ի տեսիլ
 Գլորել զանիւն իւր 'ի գլի .
 Հողմըն հընչէր քաղցրասիւք
 Մեղմ չարժէին հովանիք
 Ռւր ամուլից հըծծիւք լուռ .
 Տային անուանս քաղճրալուր
 Միմեանց սիրոյ ղերթ արիւտուր :

Մինչ անուրջը 'ի նինչ առնէին հրաւէր ,
 Եւ մտածմամբ իմն յածեալ ընդ այեր
 Մերոց աղետից պիտիանս խնդրէի
 Նըպաստ երկնառաք իմուսն աշխարհի .
 Եւ յանհունութեան հասեալ 'ի սղառուած
 Յետս արկանէի տըխուր հայեցուած ,
 Ածեալ 'ի յուշ ողորմ աղէտս ,
 Զորս թողին դարը ընդ իւրեանց հետս .
 Եւ ըզնախնեացրս խորհելով
 Յուզէի ես վաղ 'ի դորով .
 Երեւէր ինձ անցեալըն նամակ ,
 Դար թարդմանչաց , Մեսրոպ , Սահակ
 Եգնիկ , Մովսէս , Դաւիթ , Ղազար
 Եւ հետեւողը նոցուն ճարտար .
 Որք ըզգրական հերկեցին զանդ
 'ի զօրութիւն աստուածաւանդ :

Մինչ ընդ նոսա հըրճուէի ես լիուրի
 Յաստեղատունս պար քերթովաց երկւի .
 Գրականութեան մերոյ այժմեան լուսաւորք
 Յորս ցոլացին լերանց հովտաց մերոց խորք :
 Յուրդս երկնից իւր բաղմաստեղս լուսարձակ
 Զարդարէին ղեթ երն Հայոց բովանդակ .
 Եւ որպէս ինձ ոմն 'ի գիւնաց յուշ առնէր ,
 Թէ գնացելոց ոգիք յածին ընդ եթեր ,
 Նոյնպէս յայս միտս հայիմ 'ի վեր ընդ երկին
 Նոյնպէս աստեղք բոցափայլը ինձ երեւին :

Տեսանեմ անդ զԲագրատունի
 Ճոխ 'ի բարբառ մեր գեղանի ,
 Որ ղերթ աստղն գիշերափար
 Զլուսաւորաց վարէ ըզպար .
 'ի լոյս նորա խուսնն ըստուերք
 Հընչէ յոյժ եւս սոխակին երդ
 Որ յոստս ծառոյն 'ի վարսաղեղ
 Ներդաշնակէ զիւր ըզղեղգեղ :

'ի լուր նորին ըզՏաղս յիշեմ
 զԲագրատունւոյն պերճ եւ վըսեմ
 Որ 'ի Հանդին երգեաց չըքնաղ
 Զուշ համազգեաց զըրաւեալ վաղ .
 Հողեւտաւիզ եւ ի փանդիւ
 Ըզսիրտս 'ի սէր իւր ետ զըրգիւ
 Հրաշակերտն ղերապանձ
 Որ է Հայկեան մատենից գանձ :
 Արդ ղեթերաց գրմէթարդս
 Առնէ եւ եթ լուսաղարդ .
 Եւ արկանէ նա ակն ղերկրաւ
 Առ 'ի ցըրել մութն համաղրաւ :

Տեսանէ անդ լըքեալ զբարբառ հայրենի
 Որում պաշտպան կայր նա մինչ էրն կենդանի ,
 Ետես խոտան զայն 'ի յովանց համարեալ
 Ում զրուածովքն եւս իսկապէս նուիրեաց փայլ .
 Զիւր շող յայնժամ կայակէ նա 'ի վերուստ
 Առ 'ի փըրկել ըղբարբառոյս մեծ կորուստ .
 Եւ ոչ նըպաստ անսանելով ինչ անտի :
 Անդէն եւ անդ յետկոյս ամպոց , ո՛հ , թագչի .

Բ .

Այլ ուստի է յանկարծափայլ այս նըշոյլ
 Որ երեւի 'ի բաղմաստեղս հոյլ 'ի հոյլ .
 Սըփոէ ընդ հետս լոյս պայծառ
 Լընուլ ըզմասն իւր 'ի սպառ :
 Հային վերինք 'ի լոյս չըքնաղ իւր խընդիւ
 Տան 'ի նմանէ տեղի աստեղք ի պատիւ :
 Զայնեն նըմա Հայկազն Վրոյր ,
 Եւ եթերաց անչէջ հուր :
 Յանհունութեան անդ կաշկանդեալ 'ի յիշն
 Զուր ըզհաճոյս մոռանայ նա համօրէն .
 Այլ զիւր յիշէ հէք Վըրոյր
 Ըղբուրաստանս քաղցրաբոյր .
 Զորս սըճնէին բոյսք ղեղեցիկ եւ ծաղկունք ,
 Ամենեքեան իւր իսկ էին ձեռատունք :
 Վարդ եւ ուհան , մանիչակ
 Քաղցր աղղեն նմա յիշատակ ,
 Հէքն արդ ընդ իւր թուր ողբալ ընդ նըսն ,
 Որ կորեաց զինքն վարեալ յերկիննս նըժգեհ :
 Ուր կայծ յիշին 'ի դարպաս
 Եղիցի ինքն հանապազ : —
 Զքեղ , ողիւզ վե՛հ , յիշեսցեն զքեզ Հայք յաւէտ
 Որ բարբառոյն իւրեանց եղեր վարդապետ :
 Զքեղ քերթող քորք Պիէրեան
 Հոչակեցին յաւիտեան :
 Եւ կաստալեայ ջուրցն 'ի յարբուսն դու հասեր
 Մինչ 'ի Պառնաս ըզսարդենիս քո քաղել :
 Եւ արդ անմահ փառք քոյին
 Յաստեղատունս ղքեղ հանին .
 Արժանագով է եւ լիցի քոյդ անուն
 Բագրատունւոյ մեծ պարծանացն հանգոյն .
 Զի երկոքեանդ արգլինս ստոյգ ,
 Լեղուին մերոյ ամէք դուք :
 Զայս ասէի իրրկին աստեղցն ես 'ի տես ,

Որք յամենայն ի գիշերի մեծապէս
 Արձաղեն չողս եւ ի լուսոյ նուաղին ոչ .
 Վասն այն վրոքի , Բազրատունոյ տամ ես կոչ :
 Ես ընդ նոսին լացի զգիշերս բազում :
 Վասն լեզուին մերոյ կացեալ ես տըրտում ,
 Զոր ունեք այժմ լըցեալ թողուն իբր անարգ
 Պաշտեն զբարբառ իւրեանց խոսան եւ անկարգ
 Վաս կուրուքեան ժամանակիս
 Որ առնէ զմեզ յոյժ եղկելիս :
 Մինչ ամէի ես զայսոսիկ ըզմոռաւ
 Ասող երկնից անկաւ :
 Ի կայս եթերաց տուգաւ նա անդէն
 Ռիմել վաղ առ ին :
 Զիւր կըրկնել ըողոք առ ոտս Անմահին :
 Լըսել խընդաղին
 Որ ինչ ելանէր ի չըթանց անտի
 Վաւ կապել յուշի :
 « Ո՞ր է սա » աստեղք հարցանեն յայնժամ ,
 Զինչ խընդիւր պատգամ : —
 Դա է Նալպանդեանց , բանաստեղծ հայուն :
 Խընդիւր փրկուած ին
 Մեր չարաբաստիկ երկրին հայրենի
 Որ յար տըւայտի :
 Ի սառամանիս Հիւսիսոյ կաշկանդ
 Վարեցաւ ի սպանդ :
 Խըստութեամբք երկրին բնկաւ իւր քընար ,
 Զիւրթըն երդեալ յար :
 Գեղ , ողիւր վեհազն , լիցի չնորհապարտ
 Տաւիղն իմ անհարթ :
 Վասն քո ճանչեացէ գրիչ իմ դիւրաբեկ ,
 Ո՛վ Նալպանդեան հէք :

Գ .

Այլ ի բացեայ զինչ խիտ առ խիտ լոյս եւ չող
 Յակն անկանին ինձ նըւաղեալ զերթ յարգող :
 Որք ցուցանեն թատերաբէմ իմն աչաց ,
 Զորոց յաճախ տեսանեմք աստ ըղկաղմած
 Ա՛հ , ո՞չ ունչ տայ այդքմ թատեր լուսավառ
 Դերդել զվերին զանհուն գաւառքս ի սպառ :
 Պէշիկթաշեան իւր զըրուածոյն անմահ
 Յեթերական անդ ի բեմի ի յայտ դայ :
 Ո՛վ մեծք , ոչ եւս յառնէ ի տես իհեք Սըշակ
 Հընչեն ոչ եւս համայն ուրէք քոյդ նըւաղք :
 Բախտ անողորմ լընցուցեալ է զբերան ,
 Եւ հարուածովք կըտփէ ըզմեզ զերթ անբան :
 Առ ինչ արդեօք Պէշիկթաշեան , դու թըռեալ
 Փայլիլ յերկինս այդք աստեղաց ի տիպար :
 Ի տեղուջ անդ ուր քաջորդին քո անկաւ
 Անդ անթառամ պոսակ ընկալար դու նովաւ
 Ո՛ր ապր ինձ . հէ , առնու ի ձեռս քո տաւիղ
 Հընչել ի յերգ զիս առ յաւէտ աներկիւղ :
 Այսքիկ ինձ ի յուշ
 Յիշատակք դան քընքուշ :
 Պատկերանան յանհունութեան

Հէք Աբովեան , հեղիկ Գուրեան ,
 Զորս վաղադոյն կապաէ յինէն ամպրոպ թուխ
 Մինչ ըզնոսա տեսի յերկինս հրճուեալ սուղ .
 Զայսօրինակ հալածէ բախտն զըմխեմ ,
 Յամենայնի վարեալ զնոսա տարագէմ :
 Անսովոր իմն էր մըրբիկն այն նըշան ,
 Պատահարաց չարաց կացեալ լոկ գուժկան ,
 Որ ընդ իրեարս զերկին-երկիր խառնէր վաղ ,
 Սոսկամ յիշել զաղէտս համայն առ ի տաղ .
 Հողմ հիւսիսոյ շընչէր ուժգին
 Եղծանել զչնոս բողբոլին :
 Առ ձեզ դառնամ ուրեմն յետին ի նըւաղ ,
 Ո՛վ լեհ ողիւք , թէպէտ մըրբիկն անաղբակ
 Խըլէ յերկնից զձեր կերպարան
 Յիս քանդակեալ էք դուք սակայն :
 Դու Թուսիոյ նըժգեհ հանճար կացցես միշտ
 Ինձ ի յուշի , աւաղեցից ըզք միշտ :
 Եւ դու Սոխակ Իւսիլուտարու
 Քո քընար իմ կորով առնու :
 Դու հիւժեցիկ ի սենեկիդ զերդ կանդուղ ,
 Յեզուլ պըսակ ի քոյդ ճակատ հանճարեղ :
 Յուզէ յասելն դիս շիրմիդ ոլբալի
 « Բանաստեղծ թըռեալ ի կենաց աստի » :
 Կոչեա զիս ուրեմն , ոգիդ վեհ առ քեզ
 Կամիմ ի գիրկս քո հանգչիլ փութապէս :
 Զինդ կեանս անհաշտ է միշտ քերթող
 Վարէ աշխարհ զինքն ի ցուրտ հող :

1882 Սեպտ. 7 ՍԻՄՈՆ ԳՐԲԱՄԱՆԵԱՆ
 Իւսկիւտար

Ա. Զ. Դ.

Խորհուրդս իր տրամադրութեան ներքեւ ունի
 մի եկեղեցւոյ արու դաւակ , առողջ եւ զեղեցիկ , գար
 ամսոյս 10 ին մկրտելով եւ Միքայէլ Հրաչեայ անուա-
 նելով խնամօք յանձնած է կաթնտուրի :

Խորհուրդս պատրաստ է որդեգրութեան տալ
 յիշեալ մանկիկը , զոր ընդունիլ փափաքող ազգայինը
 կրնան ամեն առաւօտ ժամը Զէն 4 ի Խորհրդարանս
 դիմել այս մասին տեսակցելու համար :

Մնամք յարգանքօք

Առթամեայ Թաղ. Խորհրդոյ

Ատենադպիր

Ատենապետ

Սըշակուշի Յովհաննէս

Ս. Օ. Տէտէկան

Բերա 13 Սեպտ. 1882

Ա. Զ. Դ.

Արտաքին գործոց պաշտօնատան թղթակցութեան սե-
կի վաղեմի անդամներէն Յովհաննէս Էֆէնտի Մարգար-
ան, որ երբեմն Մանասթըր վիլայէթի թարգմանութեան
յետոյ Բերայի, Իսկիւտարի եւ Կ. Պօլսոյ ատենաներուն
էջ առաջին քննիչ դատաւորութեան եւ երբեմն Անդրիա-
ուպօլսոյ կուսակալութեան մէջ Օրթաքէօյ գաւառին ընդ-
անուր դատախազութեան պաշտօններն վարելով, քսան
արիւն տւելի Կայսերական բարեխնամ կառավարութեան
ստայած է, այս անգամ ըստ օրինի իրաւագիտական քն-
նութիւն տուած եւ Արդարութեան պաշտօնատունէն փաս-
տաւորութեան առաջին կարգի վկայականը ստացած ըլլա-
լով, պատիւ ունի ծանուցանել Արգոյ Հասարակութեան որ
մէն կարգի պատժական եւ անեւտրական գործոց փոխա-
րդութիւն պիտի ստանձնէ :

Կեդրոնատեղին է Ղալաթիա Քիւրճեմլէր փողոցին մէջ
վեր պէյ խան վերի յարկ 17 թիւ սենեակը :

— 0 —

ՄԱՍՆԱՆԱՐԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԵԱՆ

ՏՕՔԹՕՐ Մ. Բ. ԻԴԹԻԻՃԵԱՆ

Մատենադարան ժողովրդեան տարեկան հատոր-
քու թիւը պիտի ըլլայ 12, եւ պիտի բաղկանայ
800 երեսներէ :

Բաժանորդ-սօգրութիւնը վեցամսեայ են, եւ գինն
նոց գրուշ :

Գաւառային բաժանորդք, ճամբու ծախքով վեց
ուշ վճարելու պարտաւոր են :

Բաժանորդ չեղողն, ամէն հատորի համար իր
անուոր գինը պիտի վճարէ :

ԴԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ ՀԱՅՈՑ ՄԻԱՅԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԳԵՐԱԿԱՆ ՈՒԹԻՒՆ

ԱՅԻԱՐՀԱՐԱՐ ԼԵԶՈՒԻ

Կը ծախուի ամեն Հայ գրավաճառաց խանութը, գին 6
լուշ :
Կեդրոնատեղին է Ղալաթիա, Կէօչ օղլու խան թիւ 13

— 0 —

ՄԱՆՐ ՈՒՍՄՈՒՆՔ

ԳՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ ՀԱՒԱՏՈՑ

Եւ Սրբազան պատմութեան Ա. հոտարանի
Մարկոսեան Գրիգոր Էֆէնտիի սոյն աշխատասի-

րութիւնն որ մեծ ընդունելութիւն գտած է ազդա-
յին վարժարանաց մէջ, Միացեալ Ընկերութեանց
նուիրած լինելով հեղինակն, այս անգամ մաքուր
տպագրութեամբ եւ գեղեցիկ պատկերներով զար-
դարուած ի լոյս ընծայուած է եւ կը վաճառուի բոլոր
Հայ գրավաճառաց քով ի գին 60 բարայի :

— 0 —

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

ԵՐԿԱՐԵԱՅ ԹԱՎՃԱՍ ԹԵՐԳԵԱՆ

Ազգային բազմարգիւն գրագէտ եւ կայսերական վար-
ժարանին դասատու Թ. Թերգեան Էֆէնտի այս անգամ իւր
Անի ոճով Քերականութեան Բ. մասը ի լոյս ընծայած է վե-
նետիկի Մխիթարեան հարց մաքուր տպագրութեամբ :

Անի ոճն իրեւ կատարեալ եւ դիւրութեամբ մէթոս
ամեն Գաղղիագէտ ազգայիններէ ընդունուած ըլլալով, մեր
կողմանէ գովեստ չուայել աւելորդ կը համարիմք, եւ կը
հրաւիրեմք զմեծայարգ սւսուցիչս եւ զփախաքոցս որ փու-
թան սոյն Բ. մասէն ալ լաւ օգուտներ քաղել :

Կը ծախուի ամեն Հայ գրավաճառաց քով, գին 6 դա-
հեկան : Կեդրոնատեղին է Մխիթարեան Հարց գրատունը ի
Բէրէմպէ բազար, Սեղրոս խան :

ԲՕԼ ՏՈ ԳՕԳ

Կ Ի Ի Մ Թ Ա Վ

Սոյն հուարժալի վիպասանութիւնը որ ԲՕԼ տը ԳՕԳի նը-
շանաւոր գործքերէն մին է, հետզհետէ թերթ առ թերթ
պիտի հրատարակուի : Մէն մի թերթին գինն է ԸՕ փարա :
Կեդրոնատեղին է Յ. Զինճիրճեան գրատունը Մահմետ փա-
շա փողոց թիւ 239 :

— 0 —

ՀԱՄԱՌՈՑ ԲՆԱԴԻՏՈՒԹԻՒՆ

Ի ՊԵՏՍ ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐՃԱՐԱՆՅՑ

Սոյն համառօտ ընադիտութիւնը կը հրատարակուի ամե-
սա տետր, իւրաքանչիւր 80 երեսէ բաղկացեալ եւ բազ-
մաթիւ պատկերքոց զարդարեալ :

Գին իւրաքանչիւր թերթի — դահեկան 5 :
Կը ծախուի ամեն գրավաճառաց քով : Կեդրոնատեղին
է Միացեալ Ընկ. գրատեսնակն : Ղալաթիա Գէօչ օղլու
խան թիւ 13, 15 :

— 0 —

ԱՌԱԿԻ ՖԵՆԵԼՈՒԻ

Թարգմանեաց ի Գաղղիականէ

ԱԶԱԶՈՒՐԿ ԹԱԴԷՈՍ ԿԵՕԶԻՒՐԵԱՆ ՍԵՐԱՍՏԱԾ

Կը գտնուի ամեն Հայ գրավաճառաց քով, տուէր Պօղոս
աղայի խանութը, Ղալաթիոյ եկեղեցւոյն բ. նկարը, եւ ի Բե-
րոս Վէրտի թատրոնին դէմ ծխավաճառ Գաւնիկ Էֆ. Կիւ-
լերեանի թիւ 183 խանութն եւ Թիւնէյի պողոտային վրայ
ծխավաճառ Պ. Ոսկանի թիւ 503 խանութն, ի գին 10 դր :

Նստ առնուլ ուզողը կը հրաւիրուի Ղալաթիոյ Ս. Լու-
սաւորիչ եկեղեցւոյն բանկայը, ուր կը գտնուի թարգմանիչն

ԻՄԱՐԳԻՐ—ՏՆՈՒՆ

ԳԼՈՐԿ Ծ ԱՅՎԱԶԵԱՆ